

TOTEM

Tidsskrift ved Religionsvidenskab,
Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet
Nummer 35, forår 2015
© Tidsskriftet og forfatterne, 2015

Originalsprogsopgave - Arabisk

Spørgsmål 3

Af stud. mag.
Tine Sommer Nagel

Indhold

1. Indledning	3
2. Indledende bemærkninger	3
3. Oversættelse Q5:12-13 og Q9:29	4
3.1 Q5:12	4
3.2 Q5:13	6
3.3 Q9:29	7
4. Koranens kronologi	8
5. Holdninger til jøderne i Koranen	10
5.2 Brud	11
5.3 Militante holdninger til jøderne	13
6. Konklusion	16
7. Litteraturliste	17
Bilag 1	19

1. Indledning

Koranen er blevet til i et polemisk miljø, hvor profeten Muhammads tilhængere skulle adskille sig fra jøder, kristne og polyteister for at skabe deres egen religiøse identitet. En stor del af Koranen er polemisk i sit sprogbrug som en del af denne identitetsdannelse. Dog er nogle vers i Koranen forsonlige, mens andre er aggressive og krigeriske. I denne opgave vil jeg tage udgangspunkt i spørgsmål 3 om hvilke forskellige holdninger, der findes til jøderne i Koranen, og hvordan de kan have ændret sig i den historiske kontekst. Jeg vil tage udgangspunkt i en oversættelse af Q5:12-13 samt Q9:29, som indledes med bemærkninger omkring oversættelsen og metodiske overvejelser. Dernæst vil jeg vil redegøre for suraernes overordnede kronologi, tematikker og kontekst. Afslutningsvis vil jeg diskutere de forskellige holdninger til jøderne i Koranen gennem en analyse af de tre oversatte suraer.

2. Indledende bemærkninger

Oversættelsesdelen vil være struktureret med 1) det arabiske tekststykke, 2) en dansk oversættelse og 3) en kommenterende gennemgang af teksten i fodnoter, hvor jeg vil kommentere på grammatik, sprog og tematikker. I fodnoterne anvendes transskriptioner af den arabiske tekst. Til oversættelsen anvendes Wolfdietrich Fishers *A Grammar of Classical Arabic* (2002), og alle paragrafhenvisninger vil være fra denne grammatik. Desuden anvendes John Penrices *A Dictionary and Glossary of the Koran* (2004). Penrice bygger sine oversættelser på en tidlig korankommentar, hvilket betyder, at der er tale om en bestemt tolkning. Samtidig er der problemer med ordbøger til Koranen, fordi Koranen er blevet til i en formativ periode for det arabiske sprog. Oversættelse er et valg og dermed også en tolkningsproces. Mit mål med oversættelsen er derfor at opnå så neutral og autentisk en oversættelse som muligt, ved at være forholdsvis tekstnær, men supplere med Hans Wehrs *Dictionary of Modern Written Arabic* (2011) for at få et mere moderne og forståeligt dansk frem i oversættelsen. Som inspiration har jeg brugt Ellen Wulffs oversættelse *Koranen* (2006).

I opgaven vil jeg henvise til suraer gennem bogstavet Q. Derudover vil jeg anvende Gud i stedet for Allah, da den jødiske og kristne Gud opfattes som den samme som den muslimske. Hvor der i opgaven er refereret til andre koranvers end 5:12-13 og 9:29, vil det være Ellen Wulffs koranoversættelse.

3. Oversættelse Q5:12-13 og Q9:29

3.1 Q5:12

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ
اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمْ
الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ
وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ
بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٢﴾

12) Og sandelig Gud fastsatte¹ en pagt med Israels sønner². Og Vi oprejste³ i blandt dem tolv ledere⁴. Gud sagde: “Se, Jeg er med jer⁵. Sandelig hvis⁶ I udfolder bønner⁷,

¹ *walaqad 'akhadha l-lahu*: konjunktionen *wa-* efterfulgt af bekræftelsespartikel *la-*, som kan oversættes med 'sandelig' (§334). Verbalpartiklen *qad* angiver en allerede afsluttet handling (§189) og kommer før et verbum i I perfektum 3. pers. mask. sing. fra roden *'kh-dh*. Det er et primae hamzatae verbum, som kan betyde mange ting, bl.a. 'at tage, modtage, gribe, acceptere' mens Penrice (2004, 3) også angiver, at det kan betyde 'at fastsætte' (en pagt). Der er tale om pagtslutningen mellem Gud og israelitterne, dvs. jødernes Gud er også den koraniske Gud.

² *mīthaqa banī 'isrā'īla*: er en tre-ledet konstruktforbindelse, hvor 1. led er et ma-nomen (§78c), som angiver en substantiveret relativ spørgebisætning. *mīthaqa* er af roden *w-th-q* og angivet i akkusativ som sætningens objekt og kan betyde 'pagt'. At overholde pagten vil sige, at tro på Toraen og overholde Guds lov (Rubin 2001-6). Ordet står i status constructus, og der følger derfor substantiver i genitiv (§145): *banī 'isrā'īla*. Substantivet *banī* i mask. plur. er af roden *b-n-y* og kan betyde 'sønner'. Wulff vælger at oversætte ordet med 'børn', men jeg har fastholdt Penrices oversættelse til sønner (2004, 20). Substantivet *'isrā'īla* er et låneord fra hebraisk og en diptot (§153e), og har derfor kun to synlige kasus, men ordet er i genitiv pga. konstruktforholdet. Grundet konstruktforholdet indsættes et 'med' i oversættelsen. *banī 'isrā'īla* er den mest almindelige betegnelse for jøder i Koranen (Zebiri 2001-6).

³ *wa-ba 'athnā minhum-u*: konjunktionen *wa-* efterfulgt af et verbum i I perfektum 1. pers. plur. fra roden *b-'-th*, som kan betyde 'at oprejse'. Person og tal angiver pluralis majestatis, da det er Gud, som taler. Der er hermed et skift i person og tal for subjektet, Gud. Dette ses ofte i Koranens taler. Dette kan indikere, at Koranen har gennemgået en forholdsvis hurtig redaktion.

⁴ *thnay 'ashara naqīban*: Kardinaltallet *'athnay 'ashara* er det eneste tal mellem 11-99, som har kasus oblicus og er akkusativ, dualis som objekt (§130,1). Det talte, *naqīban*, er indetermineret, akkusativ, sing. (§130b). Her fremkommer et billede af det tidlige jødiske verdensbillede med Jakob og hans efterkommere og de 12 stammer (Jensen 2010, 109).

⁵ *'innī ma 'akum*: nominalsætning indledt med en bekræftelsespartikel (§339a) og et objektivt pronominalsuffiks i 1. pers. sing. efterfulgt af et adverbium i akkusativ og et possessivt pronominalsuffiks i 2. pers. mask. plur. Også her ses et skift i person og tal for Gud.

giver almisse, tror på Mine udsendinge⁸ og bistår dem, og hvis I låner Gud et smukt lån⁹, så vil Jeg sandelig frikende jer¹⁰ fra jeres onde handlinger¹¹ og lade jer komme ind¹² i haver, under hvilke der strømmer floder¹³. Så den af jer, der er vantro¹⁴ efter dette¹⁵, han er faret vild¹⁶ fra den rette vej¹⁷.”

⁶ *la-in*: bekræftelsespartikel *la-* efterfulgt af en betingelsespartikel *in-*, som introducerer en real betingelsessætning (§450a). Der opridses her betingelser for jøderne.

⁷ *'aqantum-u l-ṣalāta*: verbum i IV perfektum, 2. pers. mask. plur. af roden *q-w-m*. Verbet i IV kan betyde 'at forårsage, stå oprejst, fortsætte' ifølge Penrice (2004, 122). Jeg har valgt Wehrs 'at udfolde' (Wehr 2011, 799). *l-ṣalāta* er et substantiv af roden *s-l-w* i akkusativ fem. som sætningens objekt og er den islamiske bøn, som er en af de fem søjler i Islam kaldet *arkān al-islām*. Der er her en klar idé om betingelser for pagten med Gud, herunder bønnen og almissen (*l-zakata*), samt troen og hjælp til Guds udsendinge, se fodnote 8.

⁸ *wa- 'āmantum bi-rusulī*: konjunktionen *wa-* efterfulgt af verbum i IV perfektum 2. pers. mask. plur. af roden *'-m-n*, som kan betyde 'at tro'. *bi-rusulī* er præpositionen *bi-* efterfulgt af roden *r-s-l* i genitiv (§384a,1), plur., som betyder 'udsendinge'. Ordet *rasūl* er vigtig i profetforståelsen i Koranen.

⁹ *wa- 'aqraḍtum-u l-laha qarḍan ḥasanan*: konjunktionen *wa-* efterfulgt af verbum i IV perfektum 2. pers. mask. plur. af roden *q-r-ḍ*, som kan betyde 'at låne'. Herefter følger et substantiv af samme rod i akkusativ, *qarḍan*. Dette betegner et indre objekt (§376), og sammen med det attributive adjektiv *ḥasanan* specificeres handlingen. Lånet er en reference til almissen eller til at gøre gode gerninger for Gud, og derfor er der tale om et metaforisk lån.

¹⁰ *la 'ukaffiranna 'ankum*: bekræftelsespartikel *la-* efterfulgt af et verbum i II energicus I 1. pers. sing., som Penrice oversætter som 'at dække over, sone', mens jeg har valgt ordet 'at frikende' (Wehr 2011, 833) for at få *'ankum* med i oversættelsen.

¹¹ *sayyi 'ātikum*: substantiv som kan betyde 'onde gerninger' at roden *s-w-* i akkusativ fem. plur. efterfulgt af et possessivt pronominalsuffiks i 2. pers. mask. plur.

¹² *la 'udkhillannakum*: bekræftelsespartikel *la-* efterfulgt af et verbum i IV energicus I 1. pers. sing. af roden *d-kh-l* med et objektivt pronominalsuffiks i 2. pers. mask. plur. Bekræftelsen og person er udeladt af oversættelsen, for at få en mere sammenhængende sætning. IV er her kausativ (§166), og derfor oversættes det med 'lade komme ind'. I forhold til betingelsessætningen (se fodnote 6) tilkendegives det hvad der vil ske, hvis jøderne overholder pagten: de vil blive sonet og få adgang til haverne (*jannātin*).

¹³ *tajrī min taḥtihā l- 'anhāru*: en asyndetisk relativsætning, som viser tilbage til en indetermineret antecedent (*jannātin*). Denne sætning indeholder ikke et relativpronomen, hvorfor jeg har tilføjet et 'hvilke' som kopulapronomen (§429). De haver, som der strømmer floder under, er Paradis (Kinberg 2001-6).

¹⁴ *kafara*: verbum i I perfektum 3. pers. mask. sing., af roden *k-f-r*, som betyder 'vantro' og er en vigtig rod i forhold til polemikken.

¹⁵ *ba 'da dhālika*: tidsadverbium i akkusativ (§379) efterfulgt af et demonstrativt pronomen i mask. sing.

¹⁶ *faqad dalla*: verbalpartiklen *qad* angiver en allerede afsluttet handling (§189) og kommer før et verbum i I perfektum 3. pers. mask. sing. fra roden *ḍ-l-l*, og kan betyde 'at være på afveje, at fare vild'.

¹⁷ *sawā 'a l-sabīli*: 2-leddet konstruktforbindelse, hvor 1. led er et substantiv i akkusativ mask. 2. led er et substantiv i genitiv mask (§145). Konstruktforbindelsen kan betyde 'den rette vej', og jeg har indsat et 'fra' som Wulff (2006, 88). Der er her tale om en vildledning fra den rette vej, som betyder, man ikke vil blive frelst. Det er altså en relativt fredelig attitude til jøderne, som fremgår af dette vers.

3.2 Q5:13

فِيمَا نَقَضْتُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعْنَتَهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً
يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ، وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا
بِهِ، وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَأَعْفُ عَنْهُمْ
وَأَصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

13) På grund af deres brud¹⁸ af deres pagt, forbandede Vi dem og gjorde deres hjerter hårde¹⁹. De fordrejede²⁰ ordene ud fra deres sande mening²¹ og de har glemt²² en del af det de skulle huske²³. Og du vil altid²⁴ se forræderi fra dem²⁵, undtagen fra en del af dem²⁶. Så benåd dem og bær over²⁷. Se Gud elsker dem, der handler godt²⁸.

¹⁸ *fabimā naqḍihim*: præpositionen *bi-* og den interrogative partikel *mā-* kan i denne sammenhæng betyde 'på grund af'. Der følger et infinitiv I i genitiv (§292a) mask., som kan betyde 'brud, ødelæggelse', efterfulgt af et possessivt pronominalsuffiks i 3. pers. mask. plur. Dermed er der tale om en kritik af jøderne i dette vers, hvor det vil fremgå, hvad der vil ske, hvis de bryder pagten.

¹⁹ *wa-ja'alnā qulūbahum qāsiyatan*: konjunktionen *wa-* efterfulgt af et verbum i I perfektum 1. pers. plur. af roden *j-l-*, som kan betyde 'at gøre' efterfulgt af substantiv i akkusativ objekt fem. plur. fra roden *q-l-b* som oversættes til 'hjerter', og *qāsiyatan* som aktivt participium i I akkusativ fem. sing., som kan betyde 'hård'.

²⁰ *yuharrifūna l-kalima*: verbum i II imperfektum indicativ 3. pers. mask. plur. af roden *ḥ-r-f*, som Penrice oversætter med 'at forvanske' (2004, 33), men jeg har valgt at følge Wehrs 'at forvrænge' (Wehr 2011, 168). Efterfølges af et substantiv i akkusativ mask., som objekt, som betyder 'ord'. Den specifikke kritik af jøderne er deres forvrængning af ord (*tahrif*). De tager ordene fra helligskrifterne og forvrænger dem.

²¹ *'an mawāḍi'ihī*: præpositionen *an-* efterfulgt af et ma-nomen i genitiv (§292a), mask. plur. af roden *w-d-* efterfulgt af et possessivt pronominalsuffiks i 3. pers. mask. sing. Direkte oversat kan det betyde 'fra sit sted', men Penrice anfører også, at dette kan betyde 'fra sin sande mening' (2004, 160), hvilket jeg følger i oversættelsen. Anklagen er, at jøderne har modtaget budskabet de skulle, men de har 'skjult' eller 'forvrænget' indholdet.

²² *wa-nasū*: konjunktionen *wa-* efterfulgt af et verbum i I perfektum 3. pers. mask. plur. af roden *n-s-y*, som er et *tertiaie infirmae*, som kan betyde 'at glemme'. Glemsomhed anses som et menneskeligt træk, hvilket er problematisk i forhold til helligskrifterne og pagten.

²³ *dhukkirū bihi*: verbum i perfektum II 3. pers. mask. plur. af roden *d-k-r*, som kan betyde 'at huske'. Jeg har udeladt *bihi* af oversættelsen for ikke at lave gentagelser i den danske oversættelse.

²⁴ *wa-lā tazālu*: konjunktionen *wa-* efterfulgt af negationen *lā* og et verbum i I imperfektum indicativ 2. pers. mask. sing. af roden *z-w-l*. Sætningen kan betyde 'du vil ikke ophøre'. Jeg i stedet har valgt at følge Wulff's oversættelse til: 'du vil altid' (Wulff 2006, 88).

²⁵ *taṭṭali'u 'alā khā'inatin*: verbum i VIII imperfektum indicativ 2. pers. mask. sing. t-infikset er assimileret med *ṭ* (§46). Roden *ṭ-l-* i VIII kan betyde 'at stige op, blive opmærksom på'. Jeg har valgt at oversætte med 'at se' (Wehr 2011, 565). *'alā* er en præposition, som indfører, hvad der ses, og oversættes derfor ikke. Efterfølges af et aktivt participium i I genitiv (292a) fem., og er tilføjet *at-* (*tā'marbuta*) for at give energi til handlingen (Penrice 2004, 46). Jeg har derfor valgt at oversætte det til forræderi (Wulff 2006, 88).

²⁶ *'illā qalīlan minhum*: konjunktionen *'in-* sammensat med negationen *lā* er en undtagelsespartikel, som styrer akkusativ i positive sætninger (§310a). Undtagelsen er substantivet *qalīlan*, som betyder 'en

3.3 Q9:29

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ
 مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ
 أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ
 صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

29) Bekæmp²⁹ dem, som ikke tror på Gud³⁰ og den sidste dag³¹, og som ikke forbyder, hvad Gud og Hans udsending forbyder; og bekæmp dem, der ikke bekender sig til den sande religion³² blandt dem, som modtog Skriften³³, indtil de betaler³⁴ skat³⁵ frivilligt³⁶, mens de er ydmyge³⁷.

del'. Jeg har i overensstemmelse med Wulff indsat et 'fra' (Wulff 2006, 88). Denne sætning indikerer en skelnen inden for den jødiske gruppe. Gud vil se forræderi blandt de fleste, men der er få, som han vil benåde.

²⁷ *fa- fu 'anhum wa-ṣfah*: to I imperativer 2. pers. mask. sing., som er synonyme. Jeg har valgt at oversætte roden '-f-w med 'at benåde' og roden ṣ-f-h med 'at bære over', som i kombination med præpositionen 'anhum får betydningen 'benåd dem og bær over'.

²⁸ *yuhibbu l-muḥsinīna*: verbum i IV imperfektum indicativ mediae geminate 3. pers. mask. sing. af roden ḥ-b-b, som kan betyde 'at elske', efterfulgt af et aktivt participium i IV akkusativ mask. plur. (§201), som kan betyde 'en der handler godt'.

²⁹ *qātilū*: verbum i III imperativ i 2. pers. mask. plur. af roden q-t-l. Ordet i III kan betyde 'at bekæmpe', da III er en intention eller et forsøg af I (forsøg på at dræbe, jf. §165).

³⁰ *l-ladhīna lā yu'minūna bi-l-lahi*: attributiv syntetisk relativsætning med relativpronomen i mask. plur. efterfulgt af negationen *lā* og primae hamzatae verbum i IV imperfektum indicativ 3. pers. mask. plur. af roden '-m-n, som kan betyde 'at tro'. Præpositionen *bi-* indfører objektet Gud, som er i genitiv grundet præpositionen (§292a).

³¹ *bi-l-yawmi l-'ākhirī*: præpositionen *bi-* efterfulgt af en 2-leddet konstruktforbindelse, hvor 1. led er et I infinitiv i genitiv mask. af roden y-w-m, som kan betyde 'på den dag, en bestemt dag'. 2. led er et substantiv i genitiv mask. sing., som kan betyde 'den sidste, den yderste', hvor der henvises til Dommedag.

³² *wa-lā yadīnūna dīna l-ḥaqqi*: denne sætning fører tilbage til den første imperativ og for at skabe sammenhæng, er *qātilū l-ladhīna* indsat i oversættelsen. Sætningen indeholder en negation og et verbum i I imperfektum indicativ 3. pers. mask. plur. af roden d-y-n efterfulgt af et substantiv af samme rod i akkusativ mask., som er i konstruktforbindelse til substantivet ḥ-q-q i genitiv (§145) mask. Det kan oversættes til 'at bekende sig til den sande religion' (Wulff 2006, 146).

³³ *min-a l-ladhīna 'ūtū l-kitāba*: præposition *min-* med hjælpevokal efterfulgt af en attributiv syntetisk relativsætning med et relativpronomen i mask. plur. og et verbum i IV passiv perfektum 3. pers. mask. plur. af roden '-t-y og kan betyde 'at give, modtage'. Objektet i sætningen er *l-kitāba* i akkusativ, som kan betyde 'bogen, skriften'. Jeg har valgt 'Skriften', som Wulff (2006, 146), men henblik på Skriftens folk.

³⁴ *ḥattā yu'ṭū*: præpositionen *ḥattā* som betyder 'indtil' styrer et verbum i IV konjunktiv (§196b) 3. pers. mask. plur. af roden '-t-w. Konjunktiv angiver en forventet eller intentionel handling, og medgiver her en mulighed for Skriftens folk. Penrice angiver det som 'at give' (2004, 98), mens jeg har valgt 'at betale' (Wehr 2011, 622).

4. Koranens kronologi

Koranen er inddelt i 114 suraer. Koranen er ikke kronologisk i sin komposition og kan ikke inddeles efter historiske referencer. Den muslimske troende ser det som en tekst, der overskrider alle spørgsmål om kronologi, fordi det er Guds ord (Donner 2006, 23). Det er en tidløs åbenbaring gentaget ved profeterne, Guds sendebude, fra Adam gennem Abraham, Moses, David og Jesus til Muhammad (Böwering 2001-6). Dog har der i den islamiske tradition været forskellige metoder til at bestemme rækkefølgen af suraer på. En gruppe af muslimske lærde i den sene middelalder baserede deres analyse af Koranens kronologi på den antagelse, at de enkelte suraer kan opdeles i to sæt, Mekka og Medina, alt efter om de er blevet åbenbaret før eller efter udvandringen fra Mekka til Medina (*hijra*). Denne opdeling blev den mest karakteristiske metode til kronologisk analyse (ibid.). Den vestlige koranforskning begyndte fra midten af det nittende århundrede at forbinde de videnskabelige resultater af traditionelle muslimske studier med filologiske og tekstkritiske metoder, bl.a. for at nå frem til en kronologi i Koranen, som kunne være korreleret med udviklingen og varierende omstændigheder i Muhammads religiøse karriere (ibid.). Gustav Weil (1808-1889) og Theodor Nöldeke (1837-1930) var koranforskere, som lavede meget seriøse forsøg på en kronologi. Disse blev senere revideret og forbedret, men dog brugt og bredt accepteret som rammen for Koranens kronologi (ibid.). Denne tidlige vestlige koranforskning sondrede ligeledes mellem Mekka og Medina-suraer, men opdelte den mekkanske fase i tre forskellige perioder (Robinson 2003, 77), hvor teksterne afspejler en forskel i Muhammads opposition og en forskel i, hvor meget magt han har. Samtidig leder man efter tema og stil, som kan svare til disse forskelle (Böwering 2001-6).

Q5:12-13 og Q9:29 er medinensiske suraer (Robinson 2003, 77). Suraer fra Medina-perioden følger hinanden i en forholdsvis sikker kronologisk rækkefølge og afspejler Muhammads voksende politiske og åndelige magt og udformning af den

³⁵ *l-jīzyata*: substantiv af roden *j-z-y* i akkusativ objekt, fem. som direkte kan betyde 'hyldest', men der er tale om en bestemt form for skat, som jøder og kristne skulle betale i det tidlige islamiske samfund.

³⁶ *'an yadin*: præpositionen *'an-* samt et indetermineret substantiv i genitiv (§292a), fem. sing. af roden *y-d-y*, som direkte oversat kan betyde 'fra en hånd'. Penrice tolker dette, som at betale 'frivilligt' (2004, 164-165), hvilket jeg har inddraget i oversættelsen.

³⁷ *wa-hum sāghirūna*: konjunktionen *wa-* samordner sætningerne, således der er tale om en tilstandssætning, hvor betingelse og handling foregår simultant, og derfor kan *wa-* oversættes med 'mens, når' (§407). Efterfølges af et personligt pronomen i 3. pers. mask. plur. og et aktivt participium i I mask. plur., som Penrice oversætter med 'at blive gjort lille eller foragtelig' (2004, 84). Wehr angiver flere betydninger såsom 'ydmyg', som jeg har valgt i min oversættelse. (2011, 515).

sociale ramme for det muslimske samfund (Böwering 2001-6). Suraerne er derfor optaget af straffelovgivning, civilsager, såsom love om ægteskab, skilsmisse og arv samt krigsorienterede aspekter (ibid.). I Medina behandles også forskellige grupper fra samfundet. Samtidig er der en betydelig gruppe af passager fra de medinensiske suraer, som refererer til Muhammads brud med de jødiske stammer.

I de tre oversatte vers, Q5:12-13 og Q9:29, er der et polemisk sprog rettet mod jøderne. Polemik i Koranen er primært en argumentation mod polyteister samt jøder og kristne (Zebiri 2001-6). Religiøse grupper definerer sig selv ved at adskille sig fra andre, og det er derfor en vigtig del af identitetsdannelsen. Polemik blev brugt som argumentation mod eller tilbagevisning af andres overbevisninger, eftersom Muhammad i løbet af sin mission stødte på forskellige former for opposition og kritik. I den mekkanske periode er polemikken hovedsageligt rettet mod polyteisterne, mens den medinensiske periodes polemik er rettet mod jøder og kristne, hvilket tjener til at styrke en islamisk identitet overfor jødedommen og kristendommen (ibid.).

5. Holdninger til jøderne i Koranen

Holdningen til jøderne i Koranen er på ingen måde entydig. På den ene side er jøderne anerkendt som sande troende, på den anden side bliver de afvist somantro (Rubin 2001-6). Accepteres kronologien, vil der gennem Muhammads profetiske karriere være en udvikling mod en forværring af holdningen til jøderne. I flere mekkanske suraer fremgår et positivt forhold: ”Vi gav Israels børn Skriften, dømmekraften og profetien. Vi forsørgede dem med de gode ting og begunstigede dem frem for alverden” (Q45:16). Men i de medinensiske suraer er forholdet imidlertid forværret ved, at jøderne ikke anerkender Muhammads profetstatus: ”Da der kom en udsending til dem fra Gud for at bekræfte det, de allerede havde, kastede en del af dem, der havde fået Skriften, Guds skrift om bag ryggen, som om de intet vidste” (Q2:101). Ifølge *sīra*-litteraturen fremgår det af den historiske kontekst, at Muhammad mødte forskellige jødiske grupperinger i Medina. Forestillingen var, at alle disse grupper skulle danne en *umma*, et fælles samfund med Muhammad som overhoved, men flere jødiske grupper forrådte ham. Dette havde indflydelse på en øget polemik mod jøderne (Donner 2006, 26).

5.1 Kontinuitet

I Medina-perioden er der tale om et komplekst polemisk miljø, hvor der er kritiske røster mod andre religiøse grupper, men også en vis tolerance overfor det monoteistiske miljø og Skriftens folk (*ahl al-kitāb*). Skriftens folk er en kategori, som primært omfatter jøder og kristne, men også sabiere (*ṣābi`ūn*), som er en religiøs gruppe - hvem de er, er der imidlertid ikke er fuld enighed om (de Blois 2001-6). I flere vers anerkender Koranen tilhængere af jødedommen og kristendommen som samfund i deres egen ret på grund af deres monoteisme (Rubin 2001-6). Koranens materiale vedrørende jøder og kristne er ikke alle polemiske, og faktisk er der nogle vers, der kan beskrives som forsonende (Zebiri 2001-6). I Q2:62 indikeres det, at Skriftens folk kan opnå frelse eller belønning, selvom de forbliver i deres tro:

De, der tror, og de, der er jøder, kristne og sabiere; de, der tror på Gud og den yderste dag og handler ret, de vil få deres løn hos deres Herre. De skal ikke være bange og bliver ikke bedrøvede (Q2:62).

Der er altså en idé om, at de skal forblive monoteister, tro på Dommedag og handle godt. I Q5:12 er endnu nogle betingelser til stede, nemlig at Skriftens folk skal afholde bøn, give almisse og tro på og hjælpe Guds udsendinge. Hvis disse betingelser overholdes, vil Gud være forsonende og lade dem indtræde i Paradiset (Q5:12). I kraft af deres monoteisme kan Skriftens folk altså blive frelst.

Der er derfor en kontinuitet mellem det islamiske miljø og jøderne i forhold til de monoteistiske trosforestillinger, men også i forestillinger om Abraham, lovstof, de jødiske spiseregler, jødiske rituelle træk, såsom giftermål mellem muslimske mænd og jødiske kvinder samt fastedage (Rubin 2001-6). Også i Q5:13 fremgår en fredelig holdning til grupperne, hvor nogle skal tilgives, hvis de handler godt. Men her foretages imidlertid en skelnen inden for gruppen.

5.2 Brud

Henvisninger til Skriftens folk består som regel af formaninger eller kritik af deres adfærd. Selv om visse vers synes at skelne mellem gode og dårlige Skriftens folk, såsom Q5:13, synes den fremherskende opfattelse at være, at de fleste er uretfærdige. Endnu andre vers taler om de vantro (*kufir*) blandt Skriftens folk (Zebiri 2001-6), heriblandt Q5:13. Andre passager udtrykker tilmed en forventning om, at Skriftens folk skal tro på Koranen. Denne tvetydighed og brugen af udtryk som vantro i forbindelse med jøder og kristne har givet anledning til uenighed om, hvorvidt jøder og kristne, der forbliver i deres respektive trosretninger, kan opnå frelse, på trods af tilsyneladende bekræftelse af dette i Q5:12 og Q2:62 (Zebiri 2001-6).

I Q5:13 er der en differentiering inden for gruppen af Skriftens folk, da nogle ikke er forrædere. I andre passager er der imidlertid en direkte kritik af jøderne som kollektiv. Den kritik, som er rettet mod jøderne, er først og fremmest mod deres arrogance, der stammer fra deres overbevisning om, at de er Guds udvalgte folk. Koranens svar er, at jøderne ikke råder over Guds nåde og gunst, men at den alene kommer fra Gud (Rubin 2001-6). Derudover kritiseres jøderne for at være i konkurrence med de kristne, da jøder og kristne beskyldes for at afvise hinandens religion. Koranen fordømmer desuden jøderne for deres ulydighed og for at forfølge og dræbe deres egne profeter, som de også anklages for i Det Nye Testamente (Matt 5,12; Q3:181). Endvidere beskyldes jøderne for ikke at tro på profeten Muhammads budskab (Rubin 2001-6). Skriftens folk, og herunder jøderne, er anklaget for at afvise

ægtheden af Koranen som Guds ord og dermed Muhammad som en sand profet (Q4:153).

I Q5:13 kritiseres jøderne for at glemme skrifterne og Gud, hvilket er en stor synd. Glemsomhed er et menneskeligt træk, men glemmer man Gud, vil konsekvensen være, at man ikke længere er på den rette vej (Brodersen 2001-6). I Q5:13 fremgår det, hvad der sker, når jøderne bryder pagten med Gud. Gud vil forbande dem og gøre deres hjerter hårde (Rubin 2001-6). Dette er særligt på grund af deres behandling af helligskrifter. Jøderne anklages for at have modtaget budskabet, men valgt at ignorere Muhammads åbenbaringer på trods af, at hans komme er forudsagt i deres egne skrifter (Q61:6). Jøderne anklages endvidere for at have skjult, forfalsket eller forvrænget indholdet. Forvrængningen af helligskrifter, hvad enten det er Koranen eller jødernes egne skrifter, er omfattet af to arabiske termer, *tahrif* og *tabdil* (Newby 2001-6). Beskyldninger om ombytning eller forvrængning synes at være en reaktion på de traditionelle former for jødiske kommentarer til skriften, der bl.a. gør brug af forskellige betydninger af ord med lignende lyde og rødder på tværs af de beslægtede sprog, hebraisk og arabisk (ibid.). Postkoraniske kommentatorer mente, med henvisning til Koranen, at alle skrifter af jøder og kristne er beskadiget eller forvrænget, hvilket medfører en afvisning af disse eller en forståelse alene gennem Koranen (ibid.).

I Q5:13 nævnes også jødernes 'onde handlinger'. Dette kan henvise til flere af de brud, der i den historiske kontekst skete mellem jøder og muslimer. Et brud var bestemmelsen af retningen for bøn (Rubin 2001-6), hvor jøder og muslimer afviser hinandens bederetning (*qibla*), og der advares om ikke at følge de onde handlinger fra tidligere:

Selvom du fremlagde ethvert tænkeligt tegn for dem, der har fået Skriften, så ville de dog ikke følge din bederetning. Du vil heller ikke følge deres. Ingen af dem vil følge andres bederetning. Hvis du, med den viden, du har fået, følger deres lyster, vil du være en af dem, der handler uret (Q2:145).

Muhammad indstifter da en ny bederetning fra Jerusalem til Mekka. Muhammads orientering mod Mekka knytter også Abraham til Mekka, som grundlæggeren af den mekkanske helligdom (*ka'ba*) samt som den prototypiske muslim, der repræsenterer den oprindelige rene religion betegnet 'Abrahams religion', der er genindstiftet af

Muhammad (Zebiri 2001-6). Dette kan være en nyfortolkning af Abraham fremprovokeret af bruddet med de jødiske stammer. Der menes, at der er en direkte linje mellem Abraham og Muhammad, og Abraham må derfor indtage en anden position i forhold til jøder og kristne. Jøderne ønsker ikke at være del af denne religiøse orientering, og således må de muslimske troende finde deres egen religiøse identitet og orientering (ibid.).

De onde handlinger, som nævnes i Q5:13, kan også være en henvisning til, at jøderne ønsker at føre muslimerne på afveje. Den rette vej, som omtales i Q5:12, kan forstås som lydighed over for den åbenbarede lov. Det vil sige, at det er vejen for de sande troende. Den rette vej fører med Gud til Paradis, mens den anden vej fører til Helvede (Frolov 2001-6). Vantro kan imidlertid blokere for den rette vej. Forståelsen for at følge den rette vej, Guds vej, har også en mere aggressiv betydning, nemlig at give sit liv for Guds sag og ideen om hellig krig, *jihād* (ibid.).

5.3 Militante holdninger til jøderne

Som beskrevet indeholder Koranen både forsonende og polemisk materiale vedrørende jøder, hvor Q5:12-13 er fredelige ikke-militante holdninger til Skriftens folk, såsom i Q5:13, hvor de troende skal tilgive nogle af Skriftens folk eller behandle dem godt. Flere vers er imidlertid ikke-fredelige og aggressive: Skriftens folk skal bekæmpes under visse restriktioner (Q2:190) eller under direkte militær aggression, som i sværdversene (*āyat al-sayf*, Q9:5 og Q9:29). Q9:29 kaldes *āyat al-jizya*, som henviser til den skat, som Skriftens folk skal betale muslimerne i det tidlige islamiske samfund. I verset er der tale om en voldelig attitude, hvor Skriftens folk er genstand for aggression - de skal bekæmpes (*qātilū*), men ikke nødvendigvis dræbes. I verset skelnes der ikke mellem jøder og kristne. Men også i dette vers er der en betingelse: det er tilladt at bevare deres tro, hvis der betales skat frivilligt. Religionsfriheden er altså stadig tilstede på grund af deres monoteisme, men samtidig er det en anerkendelse af islams overlegenhed, hvor jøder og kristne er dårligere socialt stillet. I Q9:29 er skatten blevet forstået som en beskyttelse af Skriftens folk, der får status som *ahl al-dhimma* 'de beskyttede folk', som er bedre end polyteisterne, men dog andenrangs borgere, så længe de er loyale overfor de troende (Rubin 2001-6). Hvis de håner de troende og ikke opfylder betingelserne for beskyttelsen, skal de bekæmpes.

Der er dermed tale om en aggressiv attitude overfor jøderne og Skriftens folk generelt, men ikke betingelsesløst.

Den mest alvorlige synd fra jødernes side er deres fjendtlighed og hovmodighed over for de muslimske troende (Rubin 2001-6). Skriftens folk som kategori går senere i opløsning, hvor man skelner mellem jøder og kristne:

Du finder, at det er jøderne og dem, der sætter andre ved Guds side, der er mest fjendtligt stemt over for dem, der tror; og du finder, at de, der er mest venligt stemt over for dem, der tror, er dem, der siger: »Vi er kristne.« Det skyldes, at der blandt dem er præster og munke, og at disse ikke er hovmodige (Q5:82).

Her opfattes jøderne og polyteisterne som de værste fjender. Det er en opløsning inden for kategorien, og samtidig bliver polemikken mod jøderne stærkere, idet de sættes sammen med den værste gruppe, polyteisterne, som var de første, der afviste Muhammads lære (Griffith 2001-6). Kristne præster og munke er derimod ikke hovmodige. Q5:82 er formentligt den sidste sura i Koranen, hvor kategorien, *ahl al-kitab* er gået i opløsning. Der er en overvejende mere negativ holdning til jøder end til kristne (ibid.). Der findes dermed aggressive og mere militante holdninger til jøderne i Koranen, hvorved forståelsen om *jihād* fremkommer.

Jihād forekommer i 3 forskellige kontekster: som en reference til efterlivet, som en reference til en kvalitet blandt de troende, og som en reference til pres fra slægten (Firestone 2006, 310). Ingen af referencerne er forbundet til en direkte aggression imod de vantro (ibid., 311). Ordet *jihād* (III infinitiv) forekommer kun fire gange i koranen (ibid.) og kan betyde 'anstrengelse' eller 'at stræbe', men har andre former og betydninger, som har en tendens til at få en militær betydning (ibid., 310). Der sondres mellem den fredelige, personlige anstrengelse i troen (ibid., 311) og hellig krig, hvor termerne 'at bekæmpe', 'at dræbe' (*qitāl*) og 'at bekrige' (*ḥarb*) anvendes (ibid., 310). Den ultimative anstrengelse er at dø for Guds sag (*fī sabīl Allāh*) som et af de vigtigste aspekter af begrebet *jihād*, og som forsikrer, at de, der bliver dræbt for Gud går direkte til Paradis. Dette er en måde at forstå Guds vej på (Frolov 2001-6). I den historiske kontekst skal *jihād* forstås på baggrund af det polemiske miljø, som Koranen er opstået i (Firestone 2006, 312). Som den Jødiske Bibel opstod Koranen i et stammesamfund, hvor alle stammer havde militære kapaciteter, og hvor krig var en normalt tilstand. Så når et nyt samfund opstod med en

anden identitet, var det naturligt, at der opstod konflikter (ibid., 313). Ifølge *sīra*-litteraturen kulminerede stridighederne mellem jøderne og Muhammad med, at jøderne blev forvist fra Medina, likvideret eller gjort til slaver (Donner 2006, 27).

De mere fredelige holdninger og forsonende vers i Koranen, særligt fra den mekkanske periode, stillet over for sværdversene er tegn på, at holdningerne til ikke-troende, og herunder jøderne, er inkonsistente eller ligefrem selvmodsigende (Firestone 2006, 316). Dette er et stort problem for de troende. Den islamiske traditions løsning på dette problem blev at samordne versene med kronologien for profeten Muhammads åbenbaringer (ibid., 316). Profetens mission strakte sig over tyve år. Derfor er der ikke noget overraskende i udviklingen i juridiske spørgsmål og instrukser (Burton 2001-6). I den mekkanske periode kunne de troende kun bruge bøn og argumentation mod deres modstandere, da Muhammad og hans tilhængere ikke havde magten. Men med tiden blev åbenbaringerne mere og mere aggressive, hvilket svarede til, at det islamske samfund blev en større magtfaktor i Medina. Dette betød, at de kunne bruge fysisk forsvar af deres samfund (Firestone 2006, 316). Problemet med selvmodsigelserne blev forklaret ved Guds intention. Suraerne blev åbenbaret efter det miljø, de troende var i, samt efter de kapaciteter, som de havde til rådighed (ibid., 317). Derfor var det vigtigt at bestemme den kronologiske rækkefølge af åbenbaringerne. Her begyndte traditionen desuden at anvende metoden abrogation, hvor de seneste vers kunne abrogere de tidligere, hvis de modsagde hinanden. Problemet med denne metode er, at den er baseret på Muhammads biografi, som er baseret på Koranen (Burton 2001-6). Ikke desto mindre mente den islamiske tradition, at de mere konfronterende vers ophævede de tidligere, mere forsonende vers. F.eks. blev Q9:29 antaget for at ophæve Q2:256 (Zebiri 2001-6).

Ifølge den islamiske tradition fandtes der allerede i den formative periode i det 9. århundrede konsensus om, at den islamiske lov var definitiv, og at uafhængig læsning af doktrinerne var udelukket. Doktrinerne stod ikke til at kunne ændres, dog muligvis forklares og fortolkes (Firestone 2006, 318). Men selv i dag er der diskussioner om, hvordan den islamiske lov skal forstås og fremtræde. Særligt forståelsen om *jihād* og forholdet til ikke-troende, herunder jøder, diskuteres og undersøges i høj grad, utvivlsomt med varierende resultater (ibid., 319). Synspunkter og læsninger af koranen er blevet polariseret i de seneste årtier mellem moderne muslimer på den ene side og en voksende militant reaktion på den anden side. En

radikal fortolkning af Koranen vedrørende ikke-troende findes bl.a. i Usāma bin Lādens *fatwā* fra 1998, som opremser en række anklager og domsfældelser mod USA og Vesten, og heriblandt jøderne. Denne form for *jihād* bliver en universel kamp mod Vesten, hvor alle skal nedkæmpes, hvilket bryder med de klassiske *jihād*-doktriner, hvor der var tale om partikulære mål (ibid., 319). Dette angiver de mange forskellige læsninger der er af Koranen, og som der til stadighed vil være, så længe den eksisterer.

6. Konklusion

De tre oversatte vers Q5:12-13 og Q9:29 er eksempler på den polemik, der er i Koranen mod andre religiøse grupper, herunder jøderne. Fælles for alle tre vers er, at der opstilles betingelser for jøderne for, hvordan de kan blive anerkendt som et selvstændigt trossamfund. Q5:12 er relativt forsonende, hvor betingelserne er bøn, almisse og en anerkendelse af Guds profeter. Med disse betingelser vil jøderne kunne indtræde i Paradis. Dette giver en forståelse af, at der er flere aspekter, som er kontinuerlige mellem jødedommen og islam, herunder monoteismen. I Q5:13 differentieres der imidlertid inden for gruppen af jøderne, hvoraf langt de fleste er syndere og vantro. Dette er et tegn på bruddet mellem Muhammad og grupper af jøder i den historiske kontekst i Medina. I Q9:29 intensiveres polemikken yderligere, hvor de grupper, som ikke er loyale overfor de muslimske troende, skal bekæmpes. Der er her tale om en aggressiv militant holdning til jøderne. Disse forskellige holdninger til jøderne gennem Koranen rejser hermeneutiske spørgsmål om, hvornår de forskellige vers gælder og i hvilken kontekst.

7. Litteraturliste

Bibelen

1992 *Bibelen*, Det Danske Bibelselskab, København.

Brodersen, Angelika

2001-6 “Remembrance”, in: J.D. McAuliffe, ed., *Encyclopaedia of the Qur'ān*, Brill, Leiden, 419-424.

Böwering, Gerhard

2001-6 “Chronology and the Qur'ān”, in: J.D. McAuliffe, ed., *Encyclopaedia of the Qur'ān*, Brill, Leiden, 316-335.

Burton, John

2001-6 “Abrogation”, in: J.D. McAuliffe, ed., *Encyclopaedia of the Qur'ān*, Brill, Leiden, 11-19.

de Blois, François

2001-6 “Sabians”, in: J.D. McAuliffe, ed., *Encyclopaedia of the Qur'ān*, Brill, Leiden, 511-513.

Donner, Fred

2006 “The Historical Context”, *The Cambridge Companion to the Qur'an*, J. D. McAuliffe, ed., Cambridge University Press, Cambridge, 23-39.

Firestone, Reuven

2006 “Jihad”, *The Blackwell Companion to the Quran*, Andrew Rippin, ed., Blackwell Publishing, Malden MA, 309-320.

Fisher, Wolfdietrich

2002 *A Grammar of Classical Arabic*, Yale University Press, New Haven & London.

Griffith, Sidney H.

2001-6 “Christians and Christianity”, in: J.D. McAuliffe, ed., *Encyclopaedia of the Qur'ān*, Brill, Leiden. 307-316.

Jensen, Hans J. Lundager

2010 *Gammeltestamentlig religion*, Anis, Frederiksberg C.

Kinberg, Leah

2001-6 “Paradise”, in: J.D. McAuliffe, ed., *Encyclopaedia of the Qur'ān*, Brill, Leiden, 12- 20.

Koranen

2006 *Koranen*, oversat af Ellen Wulff. Vandkunsten, København.

Penrice, John

2004 *A Dictionary and Glossary of the Koran*, Dover Publications, Inc., Mineola, New York.

Robinson, Neil

2003 *Discovering the Qur'an: A Contemporary Approach to a Veiled Text*, SCM Press, London.

Rubin, Uri

2001-6 “Jews and Judaism”, in: J.D. McAuliffe, ed., *Encyclopaedia of the Qur'ān*, Brill, Leiden, 21-34.

Wehr, Hans

2011 *A Dictionary of Modern Written Arabic*, J. Milton Cowan, ed., Snowball publishing, Ithaca, New York.

Zebiri, Kate

2001-6 “Polemic and Polemical Language”, in: J.D. McAuliffe, ed., *Encyclopaedia of the Qur'ān*, Brill, Leiden, 114-125.

Bilag 1

Forkortelsesliste:

pers.: person

mask.: maskulinum

fem.: femininum

sing.: singularis

plur. pluralis